

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1766

Caput VI. Fridericus V. [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-295072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295072)

CAPUT VI.

FRIDERICUS V.

A. 1622. -- 1659.

§. I.

Fridericum in ordine Marchionum regnantium Frid. V. initia.
 tertium, stylo, apud Badenses recepto, quin-
 tum appello, quod majores, non regimini,
 sed nominibus tantum intenti, Fridericum
 Ultrajectensem Episcopum, ut & Fridericum
 illum, qui ante patrem Hermannum IX. in pueritia mortuus est,
 computandos esse censuerunt.

Fridericus V. natus est inter Marchicos motus, eo ipso
 anno, (a) quo Bada-Badenses terras occupaverat patruus, eo
 tempore, quo, plena diffidentiarum, Germania præparaverat ar-
 ma, quibus paulo post in sua viscera sæviit; quo emicuerunt scin-

Ff 3

(a) A. 1594. d. 6. Jul.

FRID. V.

tillæ, quæ denique in bellicam triginta annorum flammam eruperunt. Inter incendii hujus initia (b) Georgius Fridericus pater, animo & corpore vigens, filio Principi sceptrum regiminis tradidit, ut non tam viventem ex se, quam ex se regnantem vivens conspiceret. Bonis artibus, a teneris, innutritus pater, nato quoque eas instillavit sollicitate; eo feliciore successu, quod ante oculos quotidie habuerat filius patris exemplar.

Ex itinere, quod A. 1612. & sequente in Galliam, Belgium Angliamque instituit, redux Fridericus, a patre rebus gerendis admotus est, eo absente non semel regimen gerens, quod patre abdicante, A. 1622. solus suscepit. (c)

§. II.

Regimi-
nis exor-
dia.

Regiminis ejus, quod per triginta septem annos duravit, exordia fuerunt sollicitudinis plena. Vix enim capeffiverat fasces, cum pater, apud Wimpinam clade prostratus, Marchiam quoque, filio traditam, prostravit. Subditi, miseris belli & militum licentia oppressi, publicam & suam deplorabant calamitatem.

Friderici nostri Literæ, post cladem, die 22. Maji scriptæ, supersunt, quibus Cæsari exponit, Badensium terrarum regimen,

(b) A. 1622.

(c) Post solennem patris abdicationem in Superiori & Inferiori Marchia & speciatim quoque in Schwarzacensi ditione præstitum est Friderico V. homagium.

paulo ante, quam ad proelium eduxerat copias, sibi traditum a Patre; cujus consilia sibi semper displicuisse, simul ingenue fatetur. Addit, sperare se, Cæsarem legatis, quos proxime missurus sit, haud denegaturum esse investituram feudorum; beneficii memoriam nullo tempore depositurum se spondens.

Extant & aliæ ejusdem Marchionis ad Tillium literæ, scriptæ die 18. Junii, quibus dimissum a patre exercitum nunciat, eumque certiozem reddit, bellica consilia a patre, se invito, suscepta. (d)

§. III.

Eundem in sensum scripsit quoque Fridericus V. ad Maximilianum, Bavarix Ducem; cui eodem modo persuadere studet, constanter se pridem sollicitasse patrem, ut deponeret arma, idque tandem ab eo obtinuisse. Petit, ut deprecatoris officio apud Cæsarem fungatur.

Maximilianus die 25. Aug. Marchioni respondit, Georgium Fridericum, nec læsum nec laceffitum, Cæsari & Ligistis arma eodem fere tempore intulisse, quo nihil se hostile meditari, sed defendendæ tantum, inter bellicos motus, Marchiæ suæ invigilare, literis testatus erat & ore. Subjungit & alias querimonias; at denique, causam Friderici apud Cæsarem se acturum, promittit,

(d) LONDORP. *Acta* Tom. II. pag. 626. JULIUS BELLVS in *Laurea Austr.* Lib. VI. pag. 551. PAREUS in *Hist. Palat.* Lib. VI. Sect. III. pag. 339. KHEVENHÜLLER *Annal. Ferd.* Tom. IX. pag. 1731.

FRID. V.

quod patris ille improbet acta; remque eo perducturum, ut terras suas, a bello intactas, conservet; ea conditione, ut reliquas copias, paucis exceptis, dimittat, Cæsarisque hostibus nulla ratione ferat opem. (e)

Ab ipso Cæsare suppliciter petit Fridericus, e Spanheimensi Comitatu, haud ita pridem occupato, ut deduceret præsidia & quoad Eduardinam litem, amicæ compositioni locum concederet. (f)

§. I V.

Marchiam super. amittit.

Cæsar autem opportunum hoc tempus esse ratus est, quo Marchiam superiorem, quam per XXVIII. jam annos Durlacenses tenuerant, sententia, die 25. Aug. A. 1622. lata, Wilhelmo, Eduardi Fortunati filio, una cum fructibus perceptis & percipiendis, adjudicaret. (g)

Executor sententiæ designatus est Leopoldus Archidux, Ferdinandi Cæsaris frater, Argentinenfis & Passaviensis Episcopus, quem Fridericus, datis ad eum literis, de executione suspendenda

(e) KHEVENHÜLLER *Annal. Ferdin.* Tom. IX. pag. 1709.

(f) Litteras hac de re ad Cæsarem scripsit die 14. & 28. Aug.

(g) Cessionem terrarum, a Georgio Friderico factam, quod non agnosceret Cæsar, subdelegati ejus executionem sententiæ non Friderico nostro, sed Georgio Friderico, patri, literis Spiræ, die 21. Octob. A. 1622. datis, nunciarunt.

denda interpellavit. Eodem tempore Saxonem, Wirtembergicum, Onolsbacensem & Baruthinum, Marchiones, aliosque Evangelicos Principes ad causam suam suscipiendam invitavit Fridericus; Cæsarem submisit rogans, ne Principem, ipsi devotum, indicta causa condemnaret.

Verum enimvero neque in Senatu Aulico auditæ sunt Marchionis rationes; neque frequentes Principum intercessiones impedire potuerunt, quo minus latam Cæsar sententiam per Leopoldum Archiducem exequeretur mense Octobri. Wirtembergæ Dux Joh. Fridericus, Marchionis affinis, suavit, ut majoribus malis avertendis se obedientem præberet. (h)

§. V.

Fridericus noster, hostibus Marchiam vexantibus, ad affi-^{Gesta var-}
nem secedens, nihil aliud obtinuit, quam ut copiarum Cæsarearum ^{ria,}
A. 1623. die 20. Maji terras ejus relinquerent, fructuum percepto-
rum & damni actione in annum proximum dilata.

A. 1624. tempore æstivo Ligisticarum copiarum pars Marchionatum invasit; Pforzhemio per duodecim horas resistente. Fridericus, non tutum se videns, terras suas iterum reliquit. (i)

Tom. IV.

G g

(h) Solenni tamen instrumento contra executionem hanc protestatus est Marchio die 14. Octobris.

(i) *Theatr. Europ.* Tom. I. pag. 320.

FRID. V.

In Conventu Circuli Suevici, hoc anno Ulmæ habito, de loco priore inter Friderici & Wilhelmi legatos lis agitata; possessionem Friderico, prærogativam lineæ allegante Wilhelmo. Res amice cum non potuisset componi, Wilhelmus Cæsaris auctoritatem imploravit. Hic audiendum quoque Fridericum æquum esse duxit. Pactione Vindobonensi res tandem transacta.

§. VI.

Fru-
ctuum
percept.
actio.

Eodem anno, quo hæc Ulmæ contigerunt, de restitutione documentorum superioris Marchiæ & fructuum perceptorum denuo tractatum est. Leopoldo Archiduci Cæsaris decreto cura rei delata. De documentis & chartis res parum difficilis; sed difficilior fuit fructuum perceptorum tractatio, contendente Friderico, contra jus fasque eam sibi necessitatem imponi, quod Marchiæ superioris occupatio justis ex causis a majoribus facta sit. Leopoldus Archidux intercessorem se gerens, Ruffaci instituit Conventum, in quo Fridericus ipse comparuit, sed conditiones, quas Wilhelmi proposuerant legati, ut minus æquas rejecit.

Idem plane fuit exitus secundi Conventus, A. 1625. mense Majo, conciliante Archiduce, Friburgi Brisgovix habiti, in quo præfente Wilhelmo, Fridericus in vicinia substitit. Hic novam paulo post, conficiendis rationibus, dilationem impetravit a Cæfare, unde negotium aliquantisper quievit.

§. VII.

At A. 1627. rumor Vindobonam quum venisset, Georgium ^{Trans-} Fridericum, Marchionem, denuo arma parare, Cæsar exequen- ^{actio Vin-} ^{dobon.} dæ sententiæ nova ad Leopoldum Archiducem expedivit mandata. Fridericus, litteris die 13. Februarii ad Cæsarem datis, falsos esse, quæ de patre spargebantur, rumores, neque se consiliorum ejus, qualiacunque fuerint, participem fore ostendit. Copiæ Bavaricæ, quæ Dynastias Brisgovicas, a pluribus jam annis infederant, ut deducantur, Cæsarem submisit rogat. Ejusdem argumenti literas scribit ad Bavarum die 27. Febr. quibus certior eum reddit, Basileam se ad patrem profectum, ut eum a proposito averteret; patrem animum mutasse.

Instabat tamen Leopoldus Archidux, & agitatum illud fructuum perceptorum negotium, vi armata terminare constituerat. In eo res erat, Fridericus omnibus ut pelleretur ditionibus, (k) cum denique Cæsar, Principum interventu, ad mitiorem perductus sententiam, utrique Marchioni diem (15. Maji) dixit, quo Vindobonam venirent & arbitrato suo controversiam dirimerent.

Tom. IV.

Gg 2

(k) Consilium hoc Aulæ Cæsareæ Fürstenbergæ Comes, Judicii Aulici tum temporis Præses, Marchioni nostro, amico aperuit; suaque intercessione rem eo deduxit, ut uterque Marchio, coram Cæsare transacturi, Vindobonam vocarentur.

FRID. V.

Fridericus, cui componendi rationem Wirtenbergicus fuggerat, venit Vindobonam die 29. Aprilis & postridie in Cæsaris conspectum admissus benigneque exceptus, (l) cum paucis diebus post advenisset Wilhelmus, in memorabilem illam transactionem consensit, quam uberius in Wilhelmi exposuimus vita. (m)

Vindobonæ commorans Marchio, multis precibus obtestatus est Cæsarem, ut suas & Ligæ copias ex Marchia revocaret. Cæsar die 1. Junii ad Bavarum ea de re literas dedit, sed caruerunt effectu.

§. VIII.

Transact.
Etling.

Fridericus denique, investitura pro se & agnatis die 11. Junii a Cæsare suscepta, postridie Vindobona discessit. Marchiam spoliata redux cumprehendisset & inopem, ingentem illam pecuniæ summam, quam Vindobonensi pactione promiserat, colligere non potuit. Wilhelmus, ea de re anno sequente apud Cæsarem præfens conquestus, nova ab eo ad Leopoldum Archiducem die 7. Dec. mandata obtinuit. Instituti tum inter Marchiones tra-

(l) Cæsar Marchioni ad januam usque obviam processit & limen intranti manum protendit. Redeuntem ad januam capite adaperto comitatus est. Ferdinandus Cæsaris filius, Hungariæ Rex, Marchionem, die 3. Maji eum invifentem, in Camera ante cubiculum excepit. Leopoldus Archidux, veniente & discedente Marchione, ad scalam usque processit. Fridericus ægre inductus est a Cæsare, ut Wilhelmum appellaret agnatum.

(m) Vid. Tom. III. pag. 86.

ctatus; amica compositio non semel tentata; sed frustra. Con-
filiio Wilhelmi a Leopoldo Etlingam denique missi sunt legati, qui
A. 1629. novam ibi confecerunt pactionem, qua Præfecturæ Stein
& Remchingen oppigneratæ Wilhelmo; territorii juribus Friderico
servatis, cui & ordinis prærogativa, dum viveret, relicta. (n)

Aequiores condiciones impetrasset Fridericus, si ad sacra
mutanda potuisset induci. (o) Recusavit hoc, licet amplis pro-
missis, &, post obitum Barbaræ conjugis, spe matrimonii cum filia
Ferdinandi II. Imperatoris invitatus. (p)

§. I X.

Ferdinandeum de Ecclesiasticis bonis restituendis Edi-
ctum, quod eodem anno prodit, totius Germaniæ Protestantes Edictum
restitut.
vehementer commovit; qui in dubio rerum statu frequentia inter
se agitarunt consilia. Evangelici Sueviæ Ordines eam ob causam
Vindobonam legationem miserunt, cui Læwensteinio-Werthei-
mensis præfuit Comes. (q) Sed legati cum nihil proficerent, jussu
Ordinum re infecta domum redierunt.

Gg 3

(n) Conf. Tom. III. pag. 99.

(o) CHAPPUZEAU *Allemagne Protestante* pag. 90.

(p) JUNGLERUS in *Vita Friderici V.*

(q) Legatio hæc A. 1629. die 26. Julii Vindobonam advenit. Intererant illi
duo Badenses Consiliarii Fridericus de Stein & Johannes Wilhelmus
Abelius.

FRID. V.

Fridericus biennio post Præfecturam Langensteinbach, quam titulo permutationis nuper Ernestus Fridericus acquisiverat, Nicolao, Albæ Dominorum Abbati, restituere coactus est.

Imminens tum libertati Germanicæ & Protestantium rebus periculum Gustavum Adolpum, Sueciæ Regem, induxerat, ut A. 1630. victricia sua in Germaniam arma proferret. Elector Saxo, Suecis non favens, Lipsiam tamen ad diem VIII. Februarii Protestantium Conventum indixit, ad quem, commendatis Wirtembergæ Duci Marchicis terris, atque supplicationibus per omnem Marchiam indictis, aliis cum Proceribus se contulit Fridericus. (r) Abolitionem Ediçti & oppressionum a Cæsare petendam, placuit Conventui, quin & arma paranda, quibus vis & injuriæ militis Cæsarei propulsentur. (s)

Cæsar vero, missis circumquaque mandatis, Principes atque Civitates, Lipsiensi foederi ut renunciarent, hortatus est. Fridericus, quos ex foederis hujus legibus conscripserat milites, aliorum Principum exemplo, dimisit.

§. XI.

Marchio
Suecis
accedit.

Cæsar diffidorum, de religione, & de bonis ecclesiasticis componendorum, induens speciem, Francofurti ad Mœnum Con-

(r) KHEVENHÜLLER *Annal. Ferd.* Tom. IX. pag. 1518. *Theatrum Europ.* Tom. II. pag. 293. Idem litteris, ex Conventu Lipsiensi ad Cæsarem datis, subscripsit. *Theatrum Europ. loco alleg.* pag. 304.

(s) LONDORP. *Act. publ.* Tom. IV. pag. 144.

ventum instituit, ad quem Friderici quoque nostri legatus accessit. (t) Sed infecuta brevi post Lipsiensis pugna Conventum & omnia Cæsaris intervertit confilia. Sueci victores per omnem effusi Germaniam, Principes Protestantes & speciatim Fridericum nostrum ad suas paulatim partes traduxerunt.

Hic dein, Suecis ad Rhenum & in Alsatia dominantibus, in terris suis fuit securus, superioris quoque Marchiæ ad tempus, ut videbimus, possessor; quod Wilhelmus Marchio Cæsareas partes constanter sequeretur.

§. XII.

Enimvero A. 1632. mense Martio Ossa, Cæsaris dux, Cæsarei
per Alsatiam descendens, Wissenburgo expugnato, Rhenum tra-
jecit, atque in Badensem Marchionatum irrupit. Occupatum ^{irrum-}
priedie Paschatis Durlacum. Exmarchio pater, qui illic commo-
rabatur, adactus est, ut militem suum, nuper conscriptum, quem
secum habebat, in Cæsaris militiam transcriberet. Inde Stolho-
vam progressus Ossa, Strasburgerum, equitum ductorem, qui
modico Suecorum præsidio oppidum tuebatur, ad deditionem
compulit. (u)

Eodem anno Montecuculus Comes, equitum & peditum, Bronckhorstii, Rœllingeri, Metternichii copiis adauctus, infe-

(t) *Theatr. Europ.* loc. alleg. pag. 437.

(u) CHEMNITZ *Belli Sueco Germ.* Vol. I. Lib. IV. Cap. XXVII. *Theatr. Europ.*
Tom. II. pag. 569.

FRID. V.

standæ Durlacensi & Wirtenbergicæ ditioni, ex Alfatia movit trans Rhenum, occupatisque Durlaci & Brettæ oppidis, Suecos, qui ibi hospitabantur, ad sua repulit signa. Inde Knitlingam, in Wirtenbergenfi agro, vi expugnatam, admoto quatuor diversis locis igne, combussit.

§. XIII.

Sueci
succur-
rant.

Eodem tempore Henricus a Metternich, summæ rerum Heidelbergæ præfectus, Wiselocense oppidum, ubi equitum ala, a Marchione Badensi conscripta, ac dimachi quidam agebant præfidium, circumfedit atque tormentorum projectu in angustias redegit. Durlacensis noster & Wirtenbergicus Gustavi Hornii implorarunt auxilium, quem Gustavus Adolfus rebus ad Rhenum jusserat præesse. Hic laborantibus sociis eo lubentius succurrit, quod Galli, occupatis Treviris, ad Rhenum usque inferiorem mense Junio progressi, Archipræfulatus Trevirensis occupaverant oppida, atque adeo tutum ab ea parte reddiderant Hornium. Hic ergo, Rheno inferiore & Mosella relicta, ad superiores ejus partes contendit, atque Wiseloco obsidione liberato, hostium equitatum, quem Montecuculus Comes in auxilium Metternichio miserat, ibidem mense Augusto ejusdem anni profligavit.

§. XIV.

Monte-
cuculi
fuga.

Accepto de hac clade nuncio, Montecuculus celeri fuga prope Philippiburgum trans Rhenum se recepit. Insequitur eum cum

cum equitatu Hornius, relicto ad Stollhovam cum peditatu Hubaldo tribuno, qui brevi oppidum in potestatem redegit. Milites præfidiarii plerique ad Suecicum tranfierunt exercitum. Ortenbergæ Castrum Hornio fere fuit funestum. Offenburgum cum locis vicinis occupatum a Suecis; Kintzingana vallis, Wirtenbergici ope, Cæfareanis erepta.

Hornii consilium quoque fuerat, Rheno super pontem Argentorati transmissio, Montecuculum impedire, ne Brisacum attingeret, quam urbem ille post Wiselocianam cladem petierat. Sed irritum fuit Hornii consilium: Montecuculus rediit saluus Brisacum. Hornius tamen in Alfatiam transivit, ab Argentinensibus, Suecicas in partes pronis, invitatus, qui omnia, expeditioni necessaria, militemque offerebant.

Benfelda, Selestadium, Colmaria, aliaque cis & trans Rhenum oppida, partim vi, partim voluntaria deditio, in Suecorum potestatem tranfierunt. (x)

§. X V.

Gustavi Adolphi, Regis, in prælio ad Luzenam hoc anno cæsi, obitus Suecorum in Germania opes haud parum adflixit. Conventus Heilbronn.

Renata tum inter Protestantes, Suecorum confœderatos, diffi-

Tom. IV.

H h

(x) CHEMNITZ *l. c.* Cap. XLI. XLIII. PUFENDORF. *Rev. Suecicar.*
Lib. IV. pag. 78.

FRID, V.

dia. Plerique inopinato casu velut attoniti, nutabant. Nutantes ut confirmaret Axelius Oxenstierna, Regni Suecici Cancellarius, omnes animi sui vires intendit. Conventum ille Ordinum quatuor Circulorum superiorum A. 1633. mense Martio & Aprili celebravit Heilbronnæ, ubi de libertate Germanica, de vindicandis Imperii legibus, Ordinibusque restituendis, die 13. Aprilis quatuor Circulorum nomine cum Sueciæ Regina percussum est fœdus. Exercitus, stipendia militum, adparatus bellicus, comectus & disciplina militaris ordinata. Cautum, separatam si quis sociorum iniverit pacem, hostis loco habeatur. Suprema rerum omnium cura Oxenstiernæ & delegatis delata. (y)

§. X V I.

Ditiones
in Marchionem
collatæ.

Splendissima hæc est vitæ Friderici nostri epocha, ubi ille non superiorem modo Marchiam, sed alias Suecorum beneficio, ditiones accepit.

Marchionatum superiorem, anno superiore occupatum a Suecis, a Gustavo Adolpho Rege petierat Marchio. Rex, commendante rem Bernhardo Vinariensi, facile annuit, restitutionem facturus, nisi mors intervenisset.

(y) Acta hujus Conventus exhibet LONDORP. Tom. IV. pag. 292. seq. Add. CHEMNITZ Tom. II. pag. 33. 61. seq. PUFENDORF. *Rer. Suec.* Lib. V. §. 28. 29. 34. PIASECIUS *Chron.* pag. 464.

Destinata Regis in Heilbronnenſi Conventu executus eſt Axelius Oxenſtierna, qui Friderico præſenti, die 13. April. Coronæ Suecicæ nomine instrumentum exhibuit, quo ſuperiorem Marchiam cum reliquis, quæ ad eam ſpectant, ditionibus, ei & heredibus, maſculis ac fœminis, conceſſit. Sed & alio diplomate, conſenſu Circulorum, omnes terras Rhenenſes, Rhenum inter & Nigram Silvam a Seckinga ad Philippiburgum uſque, quæ ad Auſtrios pertinent, illi adſcripſit; in compenſationem meritorum in Proteſtantium cauſis. Præterea copiis per Briſgoviam & omnem Marchionatum præfectus Marchio, (z) ab Oxenſtierna in mandatis accepit, ut Schauemburgenſis, Salmenſis & Montecuculi Comitum ſe objiceret conatibus; comœatu omnique apparatu bellico Briſfacenſem Civitatem, a Suecis mox obſidendam, prohiberet. (a)

§. XVII.

Suſtinendis autem belli ſumptibus, Fridericus cum Feuquierio, Ludovici XIII. ad Germanos legato, qui, renovando cum Suecis fœderi, (b) Heilbronnæ venerat, de pecuniæ ſumma, a Rege Galliæ mutuo accipienda, tractavit. (c)

Acta cum
legato
Gall.

Tom. IV.

Hh 2

(z) Litteræ eam in rem datæ ſunt die 16. April.

(a) CHEMNITZ loco alleg. pag. 94.

(b) Instrumentum hujus renovationis extat in LONDORP. Tom. IV. pag. 313.

(c) Memoires pour l'Histoire du Cardinal de Richelieu. Tom. I. pag. 394, ubi hæc

FRID. V.

E Conventu Heilbronnenfi redux Fridericus, mense Julio, præfente Reichardo Mockhelio, Suecico per Alfatiam legato, Marchiæ superioris, Comitatus Ebersteinensis, Dynastiæ Lahrae & Malbergæ, ut & Auftriacarum ditionum, Advocatiæ præsertim Ortenavicæ, possessionem adiens, ubique populos in fidem suscepit, abolitis pristinis officialibus & præfectis, novos constituit, aliaque, quæ præfens rerum usus videbatur exigere, ordinavit. Monasterio Schutterenfi procuratorem dedit. Advocatiæ Ortenaviæ Antonius de Lutzelburg cum militari imperio præfectus. Ex omnibus Badensibus terris solus Spanheimensis Comitatus non in manibus fuit Friderici Marchionis.

§. XVIII.

Clades
Cæsarean.

Hæc dum aguntur, mense Majo ineunte, Cæsarei e Brisacco erumpentes, Badevillam, Roetelam & Saufenbergam occuparunt. Sed mense sequenti Otto Ludovicus, Rheingravius, exercitus Suecici dux, junctis cum Marchione Badensi copiis, insignem hostibus cladem intulit prope Brisacum. Marchio Kentzingam & Kirchovæ vicum, vallo fossaque munitum, cepit, Kro-

de Marchione nostro refert Feuquierius: „ Le Marquis de Bade-Dour-
 „ lac, qui étoit aussi à l'assemblée de Heilbronn 1633. fit grande in-
 „ stance au Sieur de Feuquieres pour obtenir par l'entremise de ses
 „ offices vers sa Majesté, qu'elle eut agreable de lui preter cent mil-
 „ le écus pour l'assurance de la quelle somme il donneroit des terres.

tzingam, Ampringam aliosque vicos combussit; Stauffam, Neoburgum, Badevillam, Saufenbergam, Roetelam, Rheinfeldam, Seckingam, Lauffenburgum & Landshutum expugnavit præfidiisque munivit. Denique citato agmine in Alsatiam contendit Rheingravium, ut Montecuculum, cum quo erat Hermannus, Marchio Badensis, ex eadem expelleret. Sed hostis adventu Montecuculus trans Rhenum se cum copiis recepit. (d)

Eodem Junio mense Oxenstierna quatuor Circulorum superiorum Heidelbergæ celebravit Conventum, ad quem Fridericus quoque noster Badensis se contulit. Actum ibi de solvendis militum stipendiis, de annona militari; obsidio Hagenoæ ac Philippiburgi decreta. (e)

Conventum hunc ultimo Julii solennior alius Francofurti ad Mœnum excepit; ubi Heilbronnensia acta confirmata sunt, & de futuræ pacis legibus aliisque rebus actum, quas præfens exigebat. (f)

Hh 3

(d) CHEMNITZ. loco alleg. pag. 125. 126.

(e) IDEM pag. 121. 136. PUFENDORF. de Rebus Suecicis Lib. IV. §. 54.

(f) IDEM pag. 152. 172. PUFENDORF. §. 69. Conventui huic nomine Marchionis interfuit Isaacus Bartolus, Confiliarius Aulicus ejus, quem publicis se non immiscere jufferat negotiis, quod earum non satis gnarus videretur. Aegre id ferens Oxenstierna, deliberationibus eum interesse voluit, quod & factum est. Legatus nomine Marchionis Reccessui Francofurtano die 5. Sept. subscripsit.

FRID. V.

§. XIX.

Oppu-
gnatio
Brisac.

Mense Julio & Augusto Fridericus noster, una cum Ot-
tone Rheingravio oppugnavit Brisacum. (g) Urbs tamen Ducis
Ferix ex Italia adventu liberata. Durante obsidione a Præfecto
quadrangularis argenteus cufus est nummus, qui bimestris obsidii
memoriam servat. (h)

Milites palantes, Badensem cum infestarent Marchiam, &
viatoribus damna inferrent, Fridericus A. 1634. die 10. Januarii
edicto illos observari & vi armata jussit repelli. (i)

Convent.
Francof.

Oxenstierna, quam dudum animo conceperat, Circulo-
rum superiorum cum inferioribus conjunctionem, hoc demum an-
no perficere satagens, communem omnibus Protestantibus Con-
ventum Francofurtum ad Mœnum indixit, ad quem Fridericus
quoque noster cum filio natu majore Friderico se contulit. (k) Ibi
de consiliis armisque jungendis, diu multumque tractatum est, sed

(g) IDEM pag. 162.

(h) Extat apud KOELER *Münzbelustig.* Tom. I. pag. 425. In Nummo hæc
legitur Inscriptio: „Die VII. Julii & III. Aug. ao. Dni MDCXXXIII.
„ Brisacum obfessum ductu Rheingr. Ottonis Lud. & March. Frid. Durl.(i) KHEVENHÜLLER *Annal. Ferdinandeor.* Tom. XII. pag. 1281. *Theatrum*
Europæum Tom. III. pag. 151.(k) *Theatrum Europæum* pag. 252. Fridericus ante Conventum finitum Fran-
cofurto discedens, Ernestum Fridericum de Remchingen, a Consiliis
secretis & Isaacum Bartolum, Consiliarium Aulicum legatos reliquit.

deliberationibus dum trahitur tempus, funestæ ad Nordlingam Suecorum cladis nuncius advenit, quo perculsi Ordines, re infecta discesserunt. (l)

§. XX

Cæsareani victores per omnem Sueviam, Wirtembergi-^{Marchio}cam ditionem & Marchionatum inferiorem grassati sunt. Frid-^{ditionibus exul.}ericus noster, omnibus spoliatus ditionibus, cum aula sua se Argentinam recepit, (m) & reliquum belli tempus vel Argentinæ vel Basileæ (n) transegit; ita tamen, ut rebus gerendis non raro ipse interesset. Cæsareani vero, occupatis Saufenbergæ, Rœtelæ & Badevillæ Dynastiis, Klinglinum, Juris Doctorem, ex Enfischemiano Regimine præfecerunt Governatorem.

Ingravescentibus ita rebus Suecorum in superiore Germa-^{Convent.}nia, multisque Protestantium recedentibus a foedere, Oxenstier-^{Wormat.}na, tanto oneri sustinendo impar, necessarium judicavit, cum reliquis foederatis communicare consilia, ut, quid agendum, sit in medium conferrent. Occasio novi Conventus, sub finem hujus

(l) CHEMNITZ Tom. II. Lib. II. pag. 364. 410. 496. PUFENDORF. de Rebus Suecicis Lib. VI. §. 35. seqq.

(m) Theatrum Europæum Tom. III. pag. 381.

(n) Usque ad A. 1642. Argentinæ versatus est Marchio, ut ipse testatur in literis die 27. Maji A. 1642. scriptis. Sequentibus annis usque ad pacem Westphalicam Basileæ commoratus est. A. 1640. jura sua in vicum minoris Huningæ Civitati Basiliensi titulo venditionis reliquit. BRUCKNER Merckwürdigkeiten der Landschaft Basel VI. Stuck pag. 616, seqq.

FRID. V.

anni WORMATIÆ habiti, in quo cum Wirtembergæ Duce aliisque cum focis Fridericus quoque Marchio comparuit. Actum de conditionibus fœderis, cum Gallia Rege ineundi, quæ multis licet minus placuissent, Bipontino tamen, Palatinus Electoralis administratori, ut & Wirtembergico, Hasso, Badensi nonnullisque Comitibus a Feuquierio, Gallia legato, persuasum est, ut accederent fœderi; sine quo Suecorum & Protestantium Germaniæ res perditæ fuissent. Tum denique missa a Protestantibus fœderatis in Galliam legatio, quæ pecuniam & copias, quin & fœdus apertum peteret a Rege, utque Cæsari bellum declararet. (o)

Conversione hac rerum monachi, ex Monasteriis superioris Marchiæ nuper a Suecis expulsi, post Nordlingensem Cæsareanorum victoriam A. 1634. in Monasteria redierunt; quod & post Restitutorium Ferdinandi Edictum ante quinquennium fecerant.

§. X X I

Pax Pragenfis.

Pace Pragenfi A. 1635. cum Saxone constituta, Fridericus noster in laterculo eorum comparet, qui a Cæsare ab amnestia exclusi sunt. (p) Saxo die 5. Nov. ea de re ad Marchionem scribens, incassum laborasse se apud Cæsarem ait, amnestiæ ut includeret

(o) PUFENDORF loco alleg. §. 89. seqq.

(p) Pragischer Neben-Recess wegen der excludirten in Pirnischen und Pragischen Friedens-Pacten pag. 269.

cluderet Marchionem. Id tantum se a legatis ejus impetrasse, ut singuli Ordines nonnisi causa cognita & accedente Collegii Electoralis consilio judicentur. Marchioni certas Præfecturas, alimenterum loco, assignandas, donec, admiffa pace, Cæsari reconcilietur & Ordines Catholici, ut & Lotharingiæ Dux restituantur. Sacra per omnem Marchiam in eo relinquenda esse statu, in quo fuerint A. 1627. die 27. Novembris.

Marchionatui Bada-Durlacensi Cæsar administratorem dedit Johannem Eberhardum ab Elz, Trevirensis Archiepiscopatus Marefchallum & Confiliarium Intimum Domus Bada-Badenfis. Marchia superior restituta Wilhelmo.

Plerique superioris Germaniæ Ordines, Suecis neglectis, tum cogitarant de pace, missis ad Hungariæ Regem Ferdinandum, qui suo nomine transigerent. Nonnullis æquæ, asperæ aliis dictatæ sunt leges. At Marchio Fridericus exul e terris, & amnestia exclusus, ad Gallicas se applicuit partes, quæ unica ei spes supererat atque præsidium, post cladem Nordlingæ. (g)

Idem fuit Wirtenbergici fatum, qui ditionibus pulsus, reconciliationem cum Cæsare per facialem quærens, duram a Curcio Cancellario, Ferdinandi, Hungariæ Regis nomine, Heilbron-

Tom. IV.

li

(g) PUFENDORF *Rer. Suecicarum* Lib. VII. §. 88. pag. 211. de eo ita scribit: „Marchio Badensis, Gallorum promissa fecutus, his sese plane addixerat.

FRID. V.

næ responfionem accepit; pace Pragenfi ab amneftia quoque nominatim exclufus. In Wirtenbergicis Cœnobiis reftitutus fuit cultus Romanus. (r)

§. XXII.

Acta varia.

Reinachius, Gubernator Brisaci, Marchicum Hachbergæ castrum, Brisaco non longe diftans, natura arteque munitum, obfidione lenta per totum obfederat triennium. Præfidiarii denique A. 1636. annonæ defectu ad deditonem compulfi, militari more emigrantes, Cæfareanis castrum tradiderunt. (s)

Eodem anno Ferdinandus, Romanorum Rex, cum exercitu fuo venit Durlacum, fed clementem fe præftans.

At Bernhardus Vinarienfis, victis captisque A. 1638. apud Rheinfeldam Cæfareani exercitus Ducibus quatuor & expugnata Rheinfelda, die 28. Martii Rœtelæ recepit castrum & paulo poft Friburgum; (t) fed & Brisacum denique (u) poft octimestrem obfidionem & repetitas contra Cæfareanos, urbem liberaturos, victorias, eodem anno quum in potestatem redegiffet Bernhardus, Marchicas Brisgoviæ ditiones reftituit Friderico, qui expugnationi urbis interfuit. (x)

(r) IDEM loco alleg.

(s) LOTICHII *Rev. German.* Lib. XXVI. Cap. II. §. 4.

(t) Die II. Aprilis,

(u) Die 17. Decembris.

(x) *Theatrum Europæum* Tom. III. pag. 932. 1026.

Anno fequente Marchioni, Bafileæ hærenti, condiciones de pace, & de reconciliatione, cum Cæfare ineunda, propofitæ funt; quibus ille fpretis Suecico fœderi conftans adhæfit.

§. XXIII.

Unde ad Ratisbonenfia Comitiam, quæ pacificandæ Germaniæ Cæfar A. 1640. indixerat, non vocatus eft Marchio. Nunciatum illi tamen, non vocatis Ordinibus, fecurum Ratisbonam eundi iter patere. Sed & ex Ratisbonenfibus Comitibus omnium Electorum nomine ad eum fcriptæ funt literæ, (y) ut cum Cæfare rediturus in gratiam, vel [ipfe Ratisbonam veniret, vel eodem mitteret legatum. Daturus effe operam Electores, ut æquis conditionibus reconciliatio fiat cum Cæfare. Eam occafionem fi prætermiferit Marchio, feram nimis pœnitentiam eum effe acturum. At ille Suecorum confifus amicitia, fortunam belli expectare, quam Cæfari, irato & minus forfan æquo, fe committere maluit. (z) Hinc & amneftiæ, Ratisbonæ A. 1641. fancitæ, beneficio caruit. (a)

Tom. IV.

li 2

(y) Die 21. Dec. A. 1640.

(z) Oftendunt id literæ ejus ad Electores A. 1641. die 10. Febr. fcriptæ.

(a) ADAMUS ADAMI in *Relatione hiftorica de Pacif. Weftph.* Cap. IX. §. 4. pag. 176. inter eos, qui ab amneftia Ratisbonenfi excluduntur, Marchionem recenfet.

FRID. V.

Biennio post Cæsareani castrum Badense Malberg occupant, diruunt, comburunt.

A. 1643. Bavari ex Pforzhemio oppido omnique Præfectura, ut & ex Præfectura Grabæ Ministros Ecclesiarum & Ludimoderatores Lutheranos expulerunt; substitutis Catholicis. Westphalica Pace Præfecturas has Bavari restituere noluerunt. Restitutæ tamen sunt ex legibus Pacis & Sacerdotes Catholici recedere coacti.

Eodem anno Vinariensis exercitus oppidum Badam & Ebersteinense oppidum Gernsbach diripuit, Steinbacum combuffit, apud Dutlingam die 23. Novembr. a Cæsareanis victus & fere internecone deletus. (b)

§. XXI V.

Tractatus Pacis Westph.

Inter hæc apud Westphalos de pace tractatum. Friderici nostri legatum deliberationibus interesse Cæsareani noluerunt, nisi Paci Pragenfi prius accesserit Marchio. At Suecorum, Gallorum aliorumque Principum interventu legatus admiffus; fidem & obsequium Marchionis in Cæsarem atque Imperium testatus. (c) In Conventu hoc Bada-Durlacensis Bada-Badenfi legato in Collegio Principum locum denegavit. (d)

(b) ENGELSÜSS *Weimarischer Feldzug* pag. 190.

(c) ADAMUS ADAMI Cap. VII. §. 6. & 9.

(d) Vide Tom. III. pag. 108.

Sed & questus est Fridericus noster de sententia Cæsaris A. 1622. & de Vindobonensi atque Etlingensi transactionibus, omniaque in pristinum statum postulavit restitui, qualis nempe ante bellum Bohemicum fuerat. (e) Stauffensem Dynastiam & ditiones Brisgoviae cum reliquis Comitum olim Friburgensium terris repetiit Marchio, legitimum eorum heredem se esse causatus. Geroldseccianum denique in Ortenavia Dominium Annæ Mariæ conjugii suæ Geroldseccianæ restitui, sibi & heredibus masculis ac feminis investituram ejus postulavit concedi; urgens porro, ut actionibus super Dynastia Rœtelensi aliisque ditionibus, in Camera contra Marchiones institutis, renunciarent Austriaci, (f)

Ii 3

(e) Prodiit A. 1646. Diatribe, in qua sententiam A. 1622. & transactiones, eam secutas, auctoritatem non habere ostenditur. Scripti hujus titulus est: *Summarische Information, wegen der in der Oberbadischen Sach vermeintlich vorgeschützter exceptionum rerum judicatarum atque transactionum.*

(f) ADAMUS ADAMI Cap. XXVI. §. 17. pag. 516. In *Traſſatibus Pacis Westphalicæ* mense Aprili 1648. Volmarus contendit, Rœtelam pignoratitium esse feudum Austriæ, sex mille florenis auri redimibile, prout in Camera Imperii judicatum, addens, quod eadem Camera Badevillam & Saufenbergam suprematui Austriaco subjectam agnoverit. Additur, Marchionem sex mille thaleros Monasterii obtulisse Volmaro, id nimirum acturo, ut Rœtela relinquatur Marchioni, qui vicissim Badevillam & Saufenbergam Austriacæ Domui in feudum se oblaturum promiserit. Non displicuerant hæc Volmaro, convenientius esse judicanti, certum habere Vasallum, quam inimicum vicinum. Quum autem potestatem

FRID. V.

& quæ, ob everfum Hachbergæ castrum, data sunt damna compensarentur.

§. XXV.

Difficultas negotii.

Legatis Suecicis res fuerat curæ, qui vicies & ultra Cæsareis legatis rem proposuerunt. (g) Post causam Palatinam vix alia Osnabrugensem & Monasteriensem Conventum ma-

ea de re tractandi non habuisset Volmarus, rem differendam esse dixit, donec Oenipontem ad Principem redeat. MEYERN *Acta Pacis Westph.* Tom. V. pag. 704.

- (g) Sueci Formulæ Pacis, A. 1647. die 14. April. Cæsareanis oblatæ, hæc verba inferuerunt: „Fridericus Marchio Badensis & Hochbergenfis restituitur in eum statum, in sacris & profanis, in quo fuit ante hos
 „ motus ejus Parens Georgius Fridericus, controversiis de superiori
 „ Marchionatu Badensi ex æquo & bono componendis. Reddatur quoque dicto Principi Friderico Dominium Stauffen & ditio Brisgovix,
 „ cum reliquis Comitum Friburgensium ditionibus & bonis, quæ olim
 „ Domui Aufriacæ sequestrata; postmodum vero ad Marchiones Badenses, legitimos eorum heredes, jure devoluta sunt. Renuncient
 „ Archiduces Aufriacæ pro se & heredibus in perpetuum actionibus &
 „ processibus super Dynastia Rœteln, aliisque ditionibus in Camera
 „ contra Marchiones institutis. Satisfiat suæ Celsitudini ob everfionem
 „ Castri Hochbergenfis ex æquo & bono; Principissæ quoque Badensi restituitur Dominium Hohengeroldseck, cum fructibus perceptis &
 „ percipiendis omnique damno & interesse, eoque aperto investiantur
 „ dictus Dominus Fridericus ejusque heredes masculi & foeminæ:
 MEYERN *Acta Pacis Westph.* Tom. V. pag. 460.

jore motu exagitavit; Volmaro & Bavaro resistentibus firmiter. (h)

Bada-Badensis conquestus est, Friderici V. patrem & patrum ex Eduardi Fortunati terris LXXIII. tonnas auri per 28. annos detentionis percepisse.

Post multam actionem Cæsareani A. 1647. consenserunt denique, ut Marchia superiore penes Wilhelmum manente, Vin-dobonensis & Etlingensis transactiones abolerentur, atque Præfecturæ Stein & Remchingen restituerentur Friderico. (i) Hunc

(h) HENNIGES *Meditat. ad Instr. Pac. Cæsareo Suec. Specim. I.* pag. 56.

(i) In formula Pacis mense Majo A. 1647. a Cæsareanis exhibita, apud MEYERN *Actor. Pacis Westph.* Tom. IV. pag. 561. hæc leguntur: „ Et
 „ quamvis Fridericus, Marchio Badensis & Hochbergenfis præter re-
 „ stitutionem, sibi ex sanctione amnistie generalis competentem, etiam
 „ in Marchionatum Badensem superiorem restitui postulaverit, cum
 „ tamen sententiam Cæsareæ Majestatis ea de re latam retractandam
 „ non esse placuerit, ad tollendas ultiores controversias, atque re-
 „ staurandam amicitiam visum est, ut non obstante transactione, desu-
 „ per Viennæ & postea Etlingæ confecta, Præfecturæ Remchingen
 „ & Stein, Guilielmo Marchioni Badensi & Hochbergenfi in compen-
 „ sationem fructuum perceptorum cessæ, dicto Marchioni Friderico re-
 „ stitui adeoque tota illa fructuum perceptorum actio tolli & cassari
 „ debeat, ea tamen conditione, ut Marchio Fridericus dicto Marchio-
 „ ni Wilhelmo de annua pensatione, ex avita hereditatis divisione
 „ debita, satisfaciatur, inque ejus compensationem possessionem & Do-
 „ mum Ridberg, oppido Edlingen adjacentem, cum omnibus suis ap-

FRID. V.

conciliationis modum & Galli, Marchionis foederati, paucis mutatis, amplexi sunt. (k)

§. XXVI.

Evangelicor. sententia.

Evangelici Status, plurium annorum labore in rebus his componendis frustra adhibito, Marchioni nostro, tempori ut ferviret, publicæque ut cederet utilitati, confidenter & serio suaserunt. Auxilium enim ulterius, nec a Suecis, nec a Gallis expectandum. Catholicos ad decus suum referre, Principum Secularium religionis suæ si numerus augeatur; ideoque ardentius pro Eduardinis pugnare. De amnestia, ex cujus capite Marchio restitui voluerat, iidem Evangelici Status observarunt, quod si vel plenissimam ex hoc capite obtinuerit restitutionem, non aliam tamen utilitatem inde ad eum redituram, quam ut rei litigiosæ possessionem adeptus, omnibus adversarii actionibus juris pateat, qui Cæsaris, Bavari & Catholicorum favore subnixus, amicæ disceptationi

» pertinentiis cedat, salvis Domui Austriacæ juribus, sententiis &
 » actionibus in ditiones Rœteln, Badenweiler & Saufenberg competentibus.

(k) Galli in Formula Pacis mense Julio A. 1647. oblata, quam exhibet MEYERN *Actor. Pacis Westph.* Tom. V. p. 146. præter Præfecturas Stein & Remchingen duas alias ex superiore Marchionatu Friderico adjudicari, & pensionem illam annuam, quam ex avita hereditatis divisione Durlacenses debebant, penitus aboleri petierunt.

sceptationi rerum vix daturus sit locum. In tribunalibus Imperii post longas rerum & temporum ambages, ambiguam prorsus fore victoriam, at certas sine fine impensas. Suadebant denique, ut acciperet oblata.

Eundem in sensum Sueci quoque literas ad Marchionem scripserunt; ancipitem ostendentes eventum; prudentius esse arbitrati, certa dubiis, utilia speciosis ut anteferret. Restitit tamen aliquamdiu Fridericus, Præfecturas aliquot sibi adjici postulans. Saxonici, Brunsvicenses & Argentineses Marchioni pinguiore conditiones a Cæsareanis exorare studuerunt, sed irrito conatu.

§. XXVII.

Fridericus ergo cum perspiceret, frustra se in contraria Summa restitut. Badenf. niti, consensit denique, ut articulo IV. Pacis Osnabrugensis paragraphus his verbis infereretur: (1)

„ Fridericus, Marchio Badensis & Hochbergensis, ejusque
 „ filii & heredes, cum omnibus, qui iisdem quocunque modo infer-
 „ vierunt, aut adhucdum inserviunt, cujuscunque nominis aut
 „ conditionis sint, gaudeant & fruantur supra art. 2. & 3. descri-
 „ pta amnestia cum omnibus suis clausulis & beneficiis, ejus-

Tom. IV.

Kk

(1) PUFENDORF *Rev. Suecicar.* Lib. XIX. §. I. PFANNER *Hist. Pacis Westph.* Lib. V. §. 16. seq. MEYERN *Acta Pacis Westph.* Tom. IV. Lib. XXXIII. §. 30. Tom. V. Lib. XL. §. 24. seq. ADAMI *Relatio* Cap. XXVII. §. 17.

FRID. V.

„ que vigore restituantur plenissime in eum statum in sacris &
 „ profanis, in quo ante exortos Bohemiæ motus fuit Dominus
 „ Georgius Fridericus Marchio Badensis & Hochbergensis, quoad
 „ Marchionatum inferiorem Badensem, qui vulgo sub appella-
 „ tione *Baden Durlach* venit, itemque quoad Marchionatum
 „ Hochbergensem, tum etiam quoad ditiones Rœttelen, Baden-
 „ veiler, Saufenberg, non obstantibus, sed annullatis quibus-
 „ cunque interim in contrarium factis mutationibus. Deinde
 „ restituantur Marchioni Friderico præfectura Stain & Ren-
 „ chingen absque onere æris alieni, interea temporis a Mar-
 „ chione Guilielmo contracti, ratione fructuum, interesse ac
 „ sumptuum per transactionem, Etingæ A. D. 1629. initam, dicto
 „ Guilielmo Marchioni Badensi cessæ, cum omnibus juri-
 „ bus, documentis litterariis, aliisque pertinentiis, ita ut tota
 „ illa actio sumptuum ac fructuum perceptorum & percipiend-
 „ rum cum omni damno & interesse, a tempore primæ occupa-
 „ tionis numerando, sublata & penitus extincta sit: annua quo-
 „ que pensitatio ex Marchionatu inferiori, Marchionatu super-
 „ riori pendî solita, virtute præsentium penitus sublata, annul-
 „ lata & annihilata sit, nec eo nomine quicquam vel de præte-
 „ rito vel de futuro in posterum unquam prætendatur vel exi-
 „ gatur. Alternetur etiam in posterum inter utramque lineam
 „ Badensem, inferioris scilicet & superioris Marchionatus Baden-
 „ sis, præcedentia & sessio in Comitibus & Circuli Suevici aliis-

„ que universalibus vel particularibus Imperii aut quibuscunque
 „ Conventibus, pro nunc tamen eadem præcedentia penes Mar-
 „ chionem Fridericum, dum superstes erit, permanente. „

§. XXVIII.

Ita Osnabrugensis Pax Fridericum V. in politicis & in sa-
 cris ex capite amnestiæ restituit; (m) ita quidem, ut res religio-
 nis in eo statu persisterent, in quo ante Bohemicos motus fuerunt.
 Norma religionis ergo in Marchia Bada - Durlacensi est annus
 1618. qui in Palatinis quoque obtinet terris.

Judicium
de ea.

In Pacis tam solennis memoriam Fridericus noster Castrum
 Otlingam, quod bis mille passibus distat Basilea, haud procul a
 dextra Rheni ripa, quod tum temporis restaurare cœperat, *Frid-
 lingam* appellavit.

At inter diuturni belli mala grave æs alienum contraxerat
 Marchio, Rescriptum moratorium petere coactus, quod A. 1654.
 Cæsar illi & Wilhelmo agnato concessit.

§. XXIX.

A. 1649. d. 3. Januarii Fridericus V. a conjuge sua, An-
 na Maria, ex Hohengeroldseccii Dynastis prognata, heres testa-
 roldseck.

Jus in al-
lodia Ge-
roldseck.

Tom. IV.

Kk 2

(m) Speciatim Præfecturæ Pforzheim & Graben, quas Bavari retinere volu-
 erant, Friderico restitutæ. Dominicani ac Franciscani Monachi, sedem
 qui fixerant Pforzhemii, ejeçti fuerunt. *Theatrum Europ.* Tom. XXVII.
 pag. 716. & 1040.

FRID. V.

mento scriptus, jus in allodia Geroldseccianæ gentis acquisivit. Res, ut melius intelligatur, altius repetenda.

Geroldseccium, Ortenaviæ Castrum, ab altitudine rupis, cui impositum *Hohengeroldseck* dictum, Dynastiæ caput fuit, quæ suos olim habuit Dynastas, quos inter Theobaldus & Gangolfus, fratres, seculi XV. fine floruerunt. Hi A. 1484. a Philippo, Palatino Comite, bello petiti, arce sua Hohengeroldsecciana & Præfecturis Prinzbach atque Schimburg dejecti sunt; quæ per vicennium in Palatini manibus perstiterunt. Superveniente bello Palatino-Bavari- co, terræ hæc a Maximiliano Imp. receptæ, Christophori, Badensis Marchionis, commissæ sunt fidei; donec A. 1511. sententia Imperiali pristinis suis Dynastis restituerentur. Hi accepti beneficii memores, terras illas, a Palatino quondam occupatas, & a Christophoro Marchione custoditas, Castrum nempe & Præfecturas memoratas & quidquid allodii jure tum temporis possidebant, A. 1534. Domui Austriacæ in feudum masculinum obtulerunt; ita tamen, ut quæ beneficii nomine ab Imperio aliisque dominis tenerant Dynastæ, tenerent in posterum. Investitura nonnisi decennio post Gangolfo & Walthero, fratribus Dynastis, a Fridrico Imp. ut Archiduce collata est. (n)

(n) Utrasque tam oblationis quam investituræ literas exhibet Libellus: *Gründliche und mit Urkunden belegte Vorstellung derer hochfürstl. marggrävlich Baden-Durlachischen Gerechtsamen auf die Allodien derer Herren zu Geroldseck* pag. 35. & 64.

Interjecto tempore Geroldseccii dimidiam vici Reichenbaccensis partem, ac Præfecturas Selbach, Kubach & Schutterthal, quas jam A. 1482. in Christophorum Marchionem sub lege retrovenditionis transtulerant, (o) restituto emtionis pretio, ad Dynastiam reduxerunt. Retrovenditio hæc A. 1539. evenit. (p) Accessit dein Dautensteinense Castrum, una cum adjacentibus bonis; quod jam inde a seculi XV. temporibus, Lumbartiis, posteaque Pleuffiis feudi jure concessum, A. 1584. Geroldseccii redemerunt. (q)

§. XXX.

Jacobus Geroldsecciorum postremus, quum mascula prole careret, Rudolphus II. Imperator, ut maximam Dynastiæ partem Domui suæ servaret, spem in Imperialia Geroldsecciorum feuda, Maximiliano fratri, Pragæ die 2. Aug. 1604. concessit. Mortuo deinde A. 1634. eodem Jacobo, feuda quidem ad dominos directos, ac speciatim Imperii & Austriaca feuda ad Domum spectabant Austriacam, sed allodia gentis Jacobi, ultimi vasalli, filia debebantur; nempe Annæ Mariæ, quæ Friderico Solmensi Co-

Ab Anna
Maria Geroldsecc.
derivat.

Kk 3

(o) Instrumentum extat in scripto: *Gründliche und mit Urkunden belegte Vorstellung &c.* pag. 41.

(p) *Idem* pag. 54.

(q) *Idem* pag. 90.

FRID. V.

miti, nuptiis primis; Friderico nostro Durlacensi secundis fuerat conjuncta. Hæc vici Reichenbacensis partem, quam memoravimus, ut & Præfecturas Selbach, Kubach & Schutterthal, una cum Dautensteinensi Castro, aliasque terras, (r) prima Auftriacorum investitura non comprehensas, sed allodiales, sibi vindicavit; reluctante Auftriaca Domo, quæ, Anna Maria ex possessione ejecta, anno sequenti feudalium omnium & allodialium bonorum possessionem Craffoni Adolpho Ottoni, Cronbergio Comiti, tradidit; cujus pater Adamus Philippus ante plures jam annos spem in ista bona a Ferdinando Cæsare ut Auftriæ Archiduce, obtinuerat. (s) Separationem allodii a feudo filia impetrare non potuit. Missi Cæsarei, causæ examinandæ destinati, literis die 19. Sept. Dautensteinii datis, rem non liquere professi, pristina jura Annæ servarunt. (t)

Inter bellicas turbas ad Westphalicam usque Pacem de Geroldsecciana hereditate nihil memorabile actum. Quadriennio ante Westphalicam Pacem (1644.) Anna Maria, defuncto marito

(r) Catalogum horum bonorum allodialium refert auctor ejusdem scripti pag. 10. seqq.

(s) LINCKIUS in *Dissert. de Jure Serenissimæ Domus Durlacensis in allodia controversa ultimi Dynastæ Hohen Gerolsecc* pag. 6.

(t) Charta hæc extat in Diatriba: *Untersuchung der Beschaffenheit des Fleckens, Thales und Bannes Berghaubten &c.* pag. 64.

priore, novum ut sibi defensores pararet, cum Friderico nostro matrimonium contraxit.

§. XXXI.

Hic rem eo perduxit, ut in Instrumento Pacis, ubi de ^{Pace Westph. assertum.} Badenium restitutione agitur, (u) de Geroldsecciana Dynastia hæc verba infererentur: „De Baronatu Hohengeroldseck conventum est, ut, si Domina Principissa Badensis prætenfa sua jura „ in dicto Baronatu documentis authenticis sufficienter probaverit, restitutio statim post latam desuper sententiam fiat cum „ omni causa omnique jure, vigore documentorum competenti. „ Cognitio autem hæc finiatur a die publicatæ pacis infra biennium.

Verum enimvero Friderici conjux finem litis non vidit. ^{Marchio Annæ Mariæ heres,} Brevi post enim e vivis excessit, postquam conjugem Fridericum Marchionem omnium bonorum & jurium suorum scripserat heredem. (x) Hic legibus Westphalicæ Pacis ut satisfaceret, A. 1649. in Conventu Norimbergensi, ubi de Executione pacis agebatur, ut & in Conventibus Ordinum Sueviæ, eodem anno & sequenti celebratis, authentica sua documenta produxit; sed irrito labore.

Fridericus VI. Marchio, patri succedens, A. 1667. à Leopoldo Cæsare Rescriptum obtinuit, quod Regimini Austriaco ci-

(u) Art. IV. §. 27.

(x) Testamentum hoc extat in sæpe allegato scripto: *Gründliche und mit Urkunden belegte Vorstellung* &c. pag. 15.

FRID. V.

teriori injunxit, ut amicam rei compositionem tentaret. Verum tergiversante Cronenburgio, quem nec iterata Cæsaris præcepta commoverant, ad Judicium Aulicum lis denique delata est A. 1669. Ibi inter varias adversæ partis machinationes ad A. 1692. res protracta.

§. XXXII.

Badenses
possessio-
nem arri-
piunt.

Extincto tum sine mascula prole Cronenburgio Comite, Fridericus Magnus, Marchio, Friderici V. nepos, bonorum allodialium possessionem, nemine contradicente, adivit, Cæsaremque ea de re literis docuit. Cæsar duobus Rescriptis, quibus bonorum quorundam restitutionem Friderico Magno injunxerat, ejusdem possessionem agnovit.

Verum Carolus Caspar, Liber Baro de Layen, qui investituram feudorum Geroldseccianorum, extinctis Cronenburgis, obtinuerat, a Cancellaria Austriaca *Rescriptum*, ut vocant, *immissionale* ratione allodialium bonorum A. 1695. impetravit. Marchio de injuria sibi facta penes Aulicum Imperii Judicium conquestus, petiit ab eo, ut jurisdictionem, quam illud in hac lite ab A. 1669. sibi jam vindicaverat, adversus Cancellariæ Austriacæ conatus defenderet. Annuit Marchionis precibus Aulicum Judicium, amicoque decreto Calendis Febr. 1697. Cancellariæ injunxit, ne progredereetur ulterius.

At

FRID. V.

At Regimen Oenipontanum minacibus literis possessione decedere iussit Marchionem; quibus cum ille parum moveretur, armata denique trecentorum militum manu die 16. Aprilis possessio in Layanum translata est Comitem. Marchio expulsus, frequentes quidem ea de re Cæsari querelas exhibuit; intercedentibus quoque, propter insolitum exequendi modum, Sueviæ Ordinibus; sed ad hoc usque tempus in pristino res statu permanfit. (y)

Eadem
dejecti.

§. XXXIII.

Geroldsecciana successio cum Nassovia quoque Domo litem Friderico V. concitavit, quæ, ut recte intelligatur, repetenda quoque ab ovo.

Jus in
Dynast.
Lahren-
sem.

Inter Geroldseccianos Dynastas & Nassoviorum majores de Lahrensi & Malbergenfi hereditate ab A. 1532. in Camera Imperiali longa & diuturna fuerat agitata contentio; (z) quæ pro

Tom. IV.

L 1

(y) Acta, quæ allegavimus, exhibet: *Gründliche Vorstellung &c.* pag. 16. seqq. Scripto huic addi meretur libellus, novissime editus, cui titulus: *Pragmatische Geschichte des Hauses Geroldseck, wie auch derer Reichsherrschaften Hohengeroldseck, Lahr und Mahlberg in Schwaben mit CCXIII. Urkunden, Francofurti & Lipsiæ 1766. in 4to.* sectione III. De omni hac lite præter LINCKIUM in citata Dissertatione agit quoque OBRECHT ad J. P. Art. IV. §. 27. BURGOLDENSIS ad J. P. Part. I. Disc. 30. §. 1. & SCHWEDERUS in *Theatro Præntensionum* Part. II. pag. 34. IMHOFFIUS in *notitia procerum* Lib. IV. Cap. VIII. §. 28. male patrimonialia Geroldsecciorum bona ad Badenses pervenisse tradit.

(z) De lite hac mentionem fecimus Tom. III. pag. 97. not. d. Actionum in

FRID. V.

Geroldseccis A. 1595. die 2. Junii decisa, (a) & executio decreta. Nassovii contra sententiam hanc remedio revisionis, quod vocant, quum sibi prospexissent, loca & bona, quæ Geroldseccis una cum fructibus perceptis restitui debuerant, in Nassoviorum manibus perstiterunt.

Judicio revisorio per triginta jam annos pendente, Ludovicus, Comes Nassoviæ Saræpontanus & Jacobus Geroldseccianorum postremus, Henrico Limpurgensi Dynasta, & Maximiliano Pappenhemio arbitris usi, A. 1625. die 3. Augusti transactionem iniverunt, qua Jacobus hereditati Lahrensi & speciatim juri, ex sententia Camerae A. 1595. quæsito omnique actioni & liti penitus renunciavit. Vicissim Nassovius centum mille florenos, certis temporibus solvendos, eorumque annuas usuras quincunces Jacobo promisit, atque in debiti fidem Lahrensis Dynastiæ partem dimidiam, quam indivisim cum Badensibus tenebat, & insuper in subsidium allodialia quæcunque bona sua eidem oppigneravit. Præter hos centum mille florenos, Nassovius viginti quoque millium florenorum summam, quam Geroldseccius A. 1603. a Georgio Friderico Marchione mutuo acceperat, in se derivatam, intra

Camera Imp. a Geroldseccis A. 1532. institutarum formulæ leguntur in scripto, cui tit. *Höchstmöglichte Vorstellung derer Hochfürstl. Baden-Durlachischen Gerechtsamen wider das Fürstl. und Gräfl. Haufs Nassau, die Herrschafft Lahr betreffend* inter Docum pag. 1. seqq. absque loco & ao. impress.

(a) Sententia hæc extat in scripto alleg. inter Documenta pag. 4.

bimestre tempus una cum usuris 5500. florenor. Marchioni se soluturum spondit. Accessere 10000. floreni & 20000. alii, quos Nassovius, partim numerata pecunia, partim stas temporibus exsolvendos suscepit.

§. XXXIV.

Virtute hujus transactionis Nassovius Badensi, quæ promiserat, præstitit; Geroldseccio 10000. florenos quoque numeravit; sed de reliqua summa novæ difficultates quum fuissent exortæ, A. 1634. d. 6. Junii, Friderici nostri Marchionis interventu' Francofurti alia inter Jacobum Geroldseccium & Ludovici Nassovii heredes inita est transactio; qua præcedens confirmata, additumque, ut præter summas memoratas, Nassovius viginti adhuc florenorum millia, a Geroldseccio debita, in se susciperet. (b) Nassovii his transactionibus morem non gesserunt. Postremum nomina, in illis expressa, una cum jure in reliquam allodiam Geroldseccianam hereditatem, ex testamento Annæ, Jacobi, Geroldsecciorum ultimi, filiæ, ad Fridericum nostrum Marchionem transferunt. Hic denique A. 1652. die 13. Julii cum Johanne, Ernesto Casimiro, & Johanne Ludovico, Comitibus, Ludovici Nassovii filiis, Caroloburgi ita transegit, ut loco 213200. florenorum nonnisi 130000. florenos Nassovii persolverent Marchioni. Tringinta florenorum millia tempore definito, reliquorum centies mille

A Geroldsecc. adBadenses pervenit.

(b) Utraque transactio extat in scripto modo alleg. pag. 5. seqq.

FRID. V.

florenorum quincunces usuræ ex redditibus Dynastiæ Lahrensis oppigneratæ, & si non suffecerint, ex aliarum quoque Nassovicarum ditionum redditibus Friderico pendantur, donec summa soluta. (c)

§. XXXV.

Marchio
in possess.
immissus.

Verum enimvero postrema hac transactione stare quum noluissent Nassovii, Fridericus denique, eadem neglecta, præcedentibus transactionibus inhærens, in Camera Imperii litem Nassovio intendit, atque A. 1654. 15. Febr. mandatum obtinuit, quo Johanni Comiti Nassoviæ Saræpontano injunctum est, ut in possessionem dimidiæ partis Dynastiæ Lahr & Malberg oppigneratæ, Fridericum immitteret, donec de 213200. florenorum summa, ut & de usuris, sumtibus & damno satisfecerit. (d)

Nassovius nec huic, nec aliis, quæ successerunt, satisfecit Mandatis. Camera Imperii sententiæ suæ executionem decrevit, eamque Hugoni Eberhardo, Wormatiensi Episcopo, & Mariæ Eleonoræ, Palatinæ Simmerensi, (e) Circuli Rhenensis superioris Rectoribus A. 1658. die 12. Nov. demandavit. (f) Immissio anno sequente facta. (g) Marchio possessionem Lahrensis Dyna-

(c) Transactio hæc *ibidem* legitur inter documenta pag. 13.

(d) Extat Mandatum in *Scripto alleg.* pag. 15.

(e) Vidua hæc erat Ludovici Philippi, Comitis Palatini, A. 1654, defuncti, uxor filii Ludovici Henrici Mauriti, ætate minoris.

(f) *Scriptum alleg.* pag. 22.

(g) Agit de omni hac lite IMHOFFIUS in *Notitia procerum Imperii* Lib. IV. Cap. VIII. §. 29. & DROLLINGERUS in *Lexico Basiliensi sub Friderico V.*

ftiæ adivit; Protestantium sacra in eadem introduxit; (h) possessionemque retinuit, usque ad A. 1724. quo Aulicus Cæsarum Senatus Nassovio Saræpontanis Dynastiam hanc restitui jussit. (i)

Hæc de Geroldseccianis & Lahrensibus rebus, quas ordine non interrupto exposuimus, evidentiores ut fierent. Nunc ad Fridericum nostrum redimus.

§. XXXVI.

Investituram ille feudorum Imperii a Ferdinando III. Imp. ^{Acta ab A. 1651.} A. 1651. die 12. Aug. Vindobonæ per legatos accepit. In literis feudalibus & Badensis & Hachbergensis Marchiæ, ut & dimidia pars Comitatus Ebersteinensis & Dynastia Usenbergensis memorantur. Quinquennio post Basiliensia feuda ab Episcopo Johanne Francisco recepit.

His temporibus ex decreto Circuli Suevici Conventus minorum quatuor Circulorum, agebantur. (k) Fridericus, ad quem, ex jure Senioratus, secundæ partis spectabat directio, Ordinibus, qui eam partem componunt, Offenburgum A. 1651. mense Novembri Conventum indixit, ad quem & Hanoviæ Comitem & Argentinenses, aliosque vicinos Status, de re communi delibera-

Ll 3

(h) PETRI *Suevia ecclesiast.* pag. 492.

(i) Vide infra in Carolo Wilhelmo Marchione.

(k) Divisio hæc in quatuor Circulos minores (*in vier Viertel*) A. 1563. ordinatione Circuli Suevici instituta & Domui Badensi secundæ partis tum delata directio, quam illa habet hodieque.

FRID. V.

turos, vocavit. Legatus Friderici Præses Conventum direxit, Ordinumque collegit suffragia. Aderant Bada-Badenfis, Furfenbergicus, Zolleranus, ut & Civitatum, Rothwilæ, Offenburgi, Zellæ ad Hammerspacum legati, Ordinum, qui secundam partem componunt, mandata ferentes. Ex vicinis Hanoviæ Comitibus & Argentinenfium comparuerunt legati. Ab Advocatia Provinciali Ortenaviæ & a Civitate Spirenfî literæ venerunt, quibus causæ communi se non defuturos testati funt. Actum de rebus, ad politiam spectantibus. (l)

§. XXXVII.

Acta ab
A. 1653.

A. 1653. post diuturnum exilium & innumera, quæ bellum post se traxerat mala, Consilium Secretum in Caroloburgensi palatio prima vice habuit Marchio. Placuit, filium ejus cognominem Fridericum ad Comitiam Ratisbonam mittendum, quod infirma pater valetudine uteretur. (m)

(l) In Instruktionẽ, quam Wilhelmus Marchio dedit legato, hæc verba leguntur: „ Als vermæg bey diesem Fürstl. Hauße herkommenen Alter-
„ nativ jetzmaligem vorsitzendem auf der weltlichen Fürstenbanck eine
„ Zusammenkunft deren in den andern Viertheil dieses löblichen Schwæ-
„ bischen Creyses, auch anderer ausgefessenen benachbarten Ständen, auf
„ den 5ten dieses nacher Offenburg ausgeschriebenen worden, um zu deli-
„ beriren, wie dem aller Orten geklagten und durchgehenden Unwesen,
„ Hartnæckigkeit und Überfetzung der Ehehalten, Dienftbotten, Tag-
„ löhner und Handwercksleuth zuvorkommen &c. „

(m) Quæ de alternandi ordine inter varias Domos Principales & speciatim Badenfem in his & præcedentibus Comitiiis gesta fuerunt, exposuimus supra Tom. III. pag. 106.

Westphalica Pace obtinuerat Cæsar, ut promitterent ei Status, (n) belli sumptuum causa in proximis Imperii Comitibus pecuniarium ei se decreturos subsidium. A. 1654. Ratisbonæ decretum, ut centum Romanorum, quos vocant, mensium summa ei solveretur. Fridericus noster, ultra portionem suam, quæ quadrages & quinque mille atque ducentorum florenorum fuerat, undecies mille & trecentos florenos solvit, quorum in sequentibus Imperii Collectis habita ratio. (o) Insigne parsimonie Marchionis documentum.

§. XXXVIII.

A. 1655. Friderico cum Wirtembergæ Duce gravis est ^{Lis cum Wirtenb.} exorta contentio, cujus summa huc redit. Ernestus, Fridericus Altensteigam & Liebenzellam Joh. Friderico, Duci A. 1603. quum tradidisset, recepta Malscha, Ottersvira & Steinbaco, Dux peculiari instrumento die 15. Dec. eodem anno Marchioni evictionem promisit; eumque in finem Besighemii & Mundelshemii præfecturas, in promissi fidem, ei oppigneravit; Malscha, Ottersvira & Steinbacum, ecclesiastica bona quod essent, restitutioni obnoxia. (p) Addita conditio, si loca illa, vel in totum, vel ex parte amitterentur, ut Dux damnum præstaret, atque si mora in eo fuerit, Besighemii & Mundelshemii Præfecturas occupandi Marchioni jus esset.

(n) Art. XVI. num. XI.

(o) Testis est Ferdinandi III. Imp. apocha data ultimo Octobris 1655.

(p) Lege, quæ diximus supra in Ernesto Friderico pag. 213. seq.

Wilhelmus Bada-Badensis A. 1622. restitutus ditionibus, Malschensem quoque Præfecturam recepit; virtute juris antiqui, quod Bada-Badenses in eam sibi vindicabant. (q) Steinbacum vero, Durlacensi undique cinctum ditione, in Friderici nostri manibus tum quidem permanfit. Hic de Malscha amiffa apud Wirtenbergensem conquestus est, sed aliquamdiu quievit. Etlingensi autem transactione A. 1629. Malscha Wilhelmo cum fuisset relicta, Wirtenbergæ Ducem monuit Fridericus, ut, quam promiferat, eviñtionem præstaret. Accessit eodem anno Ferdinandum, Restitutionis bonorum ecclesiasticorum, Edictum, quo Wilhelmus Malscham, Fridericus noster Steinbacum Albæ Dominorum Abbatu restituere coacti sunt. Decrevit denique Westphalica Pax, ut Wilhelmus Malscham, Fridericus Steinbacum, ex anni decretorii (1624.) lege reciperent; Friderico in tractatibus pacis frustra contendente, ut Malscha quoque ipsi redderetur. Peculiari tamen Scripto juribus ejus prospectum est.

§. XXXIX.

Pro Marchione
decisa.

Recuperandæ hujus præfecturæ spe dejectus Marchio, Wirtenbergæ Ducem de damno sarciendo denuo cœpit urgere. Hic e contra Marchioni in Camera Imperii litem intendit, (r) & subditis suis commercium vini cum Marchicis interdixit. At Camera eodem

(q) Adi Wilhelmum Tom. III. pag. 112.

(r) Ex lege *Diffamari*.

eodem anno die 4. Octobris Wirtembergæ Duci injunxit, ut in Besighemii & Mundelshemii Præfecturarum locorumque, ad eas spectantium, possessionem immitteret Marchionem, donec ei de damno, propter Malscham & Ottersviram ablatas, ut & de expensis satisfecerit. Commerciorum quoque libertatem eodem mandato restituere jussus est Wirtembergicus, qui Besighemii tamen & Mundelshemii possessionem pertinaciter retinuit.

Fortius dein agitata fuit lis, atque lata denuo sententia A. 1684. ut Wirtembergicus duas illas Præfecturas, intra trimestre spatium, pro quantitate reddituum Malschæ & Ottersviræ traderet Marchioni, donec pacta impleffet. Sententia A. 1731. die 28. Junii confirmata est, sed Wirtembergæ Dux variis juris remediis usus, executionem avertit (s) donec Carolum Fridericum Marchionem inter & Carolum Eugenium Ducem, nostra ætate, res tandem transacta est, ut suo loco docebitur.

§. XL.

A. 1657. mortuo Ferdinando III. Imperatore Bavarum inter & Palatinum de Vicariatu lites exortæ sunt. Fridericus noster, aliorum Principum exemplo, Vicarii titulum utrique concessit; Palatinus licet, missa legatione, Marchionem ad suas perducere partes studuiffet.

Gesta reliqua.

Tom. IV.

M m

(s) Conferantur *Acta in Sachen, so zwischen dem Hauß Baden-Durlach, Klägeru, und dem Hauß Wirtemberg, Beklagten, an dem Cammergericht von*

FRID. V.

Eodem anno inter Principes Evangelicos de Monitis ad Capitulationem, futuro Regi præscribendam, deliberabatur Francofurti, ubi Deputatorum Imperii illo tempore agebatur Conventus. Marchio noster Georgio Wilhelmo Bidenbachio, quem Wirtembergæ Dux ad Conventum illum miserat, suas partes demandavit. Principum Monita, in compendium redacta, A. 1658. die 27. Apr. Moguntino exhibita fuerunt. In adornanda tamen Capitulatione Monita hæc ab Electoribus cum fuissent neglecta, Principes solenni scripto sibi intercedendum putarunt. (t)

Leopoldus, Ferdinandi III. Cæsaris filius, Imperator electus est; ad quem, coronationis causa Francofurti agentem, Fridericus noster filium misit Fridericum, Cæsari novo ut sua obsequia deferret.

§. XL I.

Testamentum
ejus.

Decennio ante mortem (u) Fridericus noster Basileæ testamentum condidit, cujus præcipua capita cum testamento Georgii Friderici A. 1615. conveniunt. En summam ejus:

- I. Testator vult, ut corpus ejus inter secundam & tertiam Conjugem collocetur in crypta.

A. 1655. verhandelt worden; die Abtretung beeder Aemter Besigheim und Mundelsheim &c. betreffend.

(t) Monita Principum exhibet LONDORP. *Act. publ.* Tom. VIII. pag. 257. Protestatio eorundem, die 8. Aug. facta, legitur *ibidem* pag. 383.

(u) A. 1649. die 31. Dec.

2. Sibylla filia & duæ sorores, Anna & Elifabetha successioni renuntient.
3. Filii testatoris, Fridericus, Carolus Magnus & Gustavus Adolphus sint heredes. Ita tamen, ut Primogenitus regat solus, eique subditi præstent homagium.
4. Indivisibiles semper sint Marchicæ terræ.
5. Successio linealis agnatica denuo firmata.
6. Carolo Magno & Gustavo Adolpho destinantur pro fede Otlinga (x) & Dautenstein.
7. Executores Testamenti, Tutores & Curatores constituti sunt Eberhardus Wirtembergæ Dux & Georgius, Landgravius Hassiæ.

Ferdinandus III. Imp. hoc testamentum confirmavit die 25. April. 1654. duabus rebus exceptis, quarum prima est prohibitio transitus ad aliam religionem. Altera respicit austregas, quas Fridericus V. uti pater, inappellabiles constituit. Cæsar autem eas primæ instantiæ iudicium appellat.

§. XLII.

Decennio post testamentum conditum, anno nempe 1659. ^{Obitus.} die 8. Sept. Fridericus V. vitam cum morte commutavit; sexagesimum quintum ætatis annum quum omnino expleisset.

Tom. IV.

Mm 2

(x) Quam Fridericus noster dein Fridlingam vocavit, ut superius dixi.

FRID. V.

Chara-
cter.

Princeps a primo regiminis tempore ad Westphalicam usque Pacem, adeoque per totos viginti sex annos perpetua fatorum varietate agitatus; at malis non fractus, constantis & intrepidi Principis elogium meritus est, ut pater. Mechanicis artibus maximopere delectatus; virtutibus togatis magis, quam militaribus, imbutus; modestus, boni publici amans; luxus & luxuriæ hostis; parvo contentus; parcus, non fordidus; felix maritus & pater. (y)

§. XLIII.

Uxor pri-
ma,

Uxores habuit quinque. Ex tribus posterioribus sobolem non suscepit. Prima fuit Barbara, filia Friderici, Wirtembergæ Ducis & Sibyllæ Anhaltinæ; nata die 4. Dec. 1593. nupta die 21. Dec. 1616. Stutgardiæ; domum deducta die 11. Jan. 1617. Obiit A. 1627. die 8. Maji in patria, in quam, marito Vindobonam abeunte, secesserat. Corpus delatum est Pforzheimium, ibique conditum die 15. Jul. in crypta Marchionum. Fridericus conjux cum filio Friderico; Johannes Fridericus & Julius Fridericus, Wirtembergæ Duces, funus duxerunt, cui & plurimorum Principum legati & magna Nobilium multitudo interfuit. (z)

(y) FEUQUIERUS, Gallicus ad Germaniæ Ordines legatus, de eo ita scribit in *Memoires pour l'Hist. du Cardinal de Richelieu* Tom. I. pag. 394.
 „ Pour la personne du susdit Marquis de Bade, il est Lutherien,
 „ d'esprit mediocre, d'assez bon cœur; attaché aux Suedois, tant
 „ parce qu'ils l'ont remis dans ses Etats, dont il étoit entierement
 „ depouillé, que par le don, qu'ils lui ont fait des places, qu'ils te-
 „ noient dans l'Alsace de là le Rhin; dont il preta le Serment à la dite
 „ Couronne entre les mains du dit Chancelier, pendant la dite assem-
 „ blée de Hailbronn.

(z) Editus est A. 1627. liber Durlaci, cui titulus: *Serenissimæ Principis ac Do-*

FRID. V.

Mater hæc octo liberorum, quos ordine subjungimus.

Fridericus A. 1617. natus, qui patri successit.

Juliana, nata die 4. Nov. 1618. obiit die 7. Julii 1623.

Sibylla nata d. 5 Febr. 1620. d. 8. Kal. Maji 1679. cælebs decessit.

Carolus Magnus, natus A. 1621. cujus vitam separatim describemus.

Barbara, nata Scutgardiae die 6. Junii 1622. XVII. annorum puella die 18. Kal. Oct. 1639. defuncta.

Johanna, nata die 5. Dec. A. 1623. Johannem Banierium Campi Mareschallum Suecicum A. 1640. die 26. Sept. Arolsæ maritum accepit, quo extincto, A. 1648. nupsit Henrico, Comiti de Thurn, Duci Suecico in Livonia, ubi in proelio contra Russos cecidit. Johanna A. 1661. mense Febr. vitam commutavit cum morte.

Friderica, nata die 6. April. 1625. vigesimo ætatis anno cælebs obiit A. 1645. die 16. Jun.

Christina, nata die 25. Dec. 1626. mortua die 11. Jul. 1627. eodem, quo mater, die Pforzhemii sepulta est.

§. XLV.

Secunda Friderici uxor fuit *Eleonora*, Alberti Ottonis, ^{Uxor 2. & liberi ex ea.} Comitis Solmensis, in bello Juliacensi A. 1610. occisi, filia, nata

Mm 3

mina Domina Barbara Marchionissæ Badensis & Hachbergensis funus. Ut & Panegyricus exequialis beatis manibus ejusdem Principis, Durlaci impressus A. 1628.

FRID. V.

A. 1605. nupta Friderico Butzbachii apud Philippum Landgravium
 A. 1627. die 8. Octobris, mortua Hachbergæ A. 1633. die 6. Julii.
 Ex ea nati sunt liberi sequentes :

Anna Philippina, nata die 9. Septembris A. 1629. eodemque
 anno die 27. Decembris extincta.

Eleonora, nata & mortua die 15. Nov. 1630.

Gustavus Bernhardus, de quo separatim dicemus.

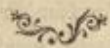
§. XLVI.

Uxores
reliquæ.

Defuncta Eleonora, Fridericus ad tertias progressus est
 nuptias, ducta *Maria Elisabetha*, filia Wolradi Comitis de Waldeck
 & Annæ Badensis, Jacobi filia, nata A. 1608. mense Septembri,
 desponsata Marchioni A. 1633. mense Novembri, mortua Basileæ
 A. 1643. die 19. Febr.

Eam in thoro Marchionis excepit *Anna Maria*, Jacobi,
 ultimi Geroldsecciani Dynastæ, filia heres; vidua Friderici Comitis
 Solmensis, per quam jus in Geroldseccianam hereditatem ad Ba-
 denses, ut supra docuimus, pervenit. Nata hæc A. 1593. die Si-
 monis & Judæ, nuptias cum Marchione celebravit A. 1644.
 die 13. Febr. obiitque Basileæ A. 1649. die 25. Maji.

Postrema denique Friderici uxor fuit *Elisabetha Eusebia*,
 Alberti Comitis Furstenbergici Filia, A. 1649. nupta, quæ marito
 diu supervixit, A. 1676. die 8. Junii Basileæ extincta.

TABULA II. PROSAPIAE ERNESTINAE.

Tom. IV. pag. 279.

FRIDERICUS VI.

natus 6. Nov. 1677. † 21. Jan. 1727. Ux. Christina Magdalena
Joh. Casimiri Comitis Palatino-Cleburg. filia 30. Nov. 1642.
† 4. Aug. 1622.

<p>FRIDERICUS CASIMIRUS, natus 17. Novemb. 1642. † 1644.</p>	<p>CHRISTINA, natus 21. Apr. 1647. nupta 1) Alberto Anspac. March. 1667. 2) Friderico Duca Gothano 14. Augusti 1689. † 22. Dec. 1705.</p>	<p>ELEONORA CATHARINA, natus 4. Maji 1645. † 9. Jun. 1647.</p>	<p>FRIDERICUS MAGNUS, natus 21. Septembris 1647. † 24. Junii 1706. Ux. Augusta Maria, Friderici Ducis Gotorp. filia 22. Maji 1670. † 24. April. 1728.</p>	<p>CAROLUS GUSTAVUS, natus 17. Sept. 1646. † 24. Oct. 1702. Ux. Anna Sophia, Antonii Ulrici Ducis Brande. filia 1677.</p>	<p>CATHARINA BARBARA, natus 4. Julii 1650. Canonissa Herford. 1724.</p>	<p>JOHANNA ELISABETHA, natus 6. Nov. 1651. Ux. Johannis Friderici Anspac. March. 25. Januarii 1671. † 22. Sept. 1680.</p>	<p>ELEONORA FRIDERICA, natus 6. Mart. den. 15. April. 1658.</p>
				<p>CHRISTINA JULIANA, natus 12. Sept. 1678. Ux. Joh. Wilhelmi Ducis Slesiae. 1697. † 10. Julii 1707.</p>	<p>CAROLUS, natus 20. Mart. 1680. † 20. Aug. ejusd. ann.</p>	<p>FRIDERICUS RUDOLPHUS, natus 21. Maji 1682. † 21. Maji 1692.</p>	<p>CAROLUS ANTONIUS, natus 1682. † 21. Maji 1692.</p>

<p>FRIDERICUS MAGNUS, natus 21. Januarii 1672. † 24. Febr. 1728. h. s.</p>	<p>FRIDERICA AUGUSTA, natus 21. Maji 1672. † 24. Julii 1674.</p>	<p>CHRISTINA SOPHIA, natus 17. Dec. 1674. † 22. Jan. 1676.</p>	<p>CLAUDIA MAGDALENA ELISABETHA, natus 12. Nov. 1675. † 21. Aprilis 1676.</p>	<p>CATHARINA, natus 10. Oct. 1677. Ux. Joh. Friderici Leininga - Hartenberg. Comitissa 22. Jun. 1704. † 11. Aug. 1745.</p>	<p>CAROLUS WILHELMUS, natus 28. Jan. 1679. † 21. Maji 1728. Ux. Magdalena Wilhelmina, Wilhelmi Ludovici Ducis Wintenberg. filia 27. Junii 1697. † 20. Octobris 1742.</p>	<p>JOHANNA ELISABETHA, natus 3. Oct. 1680. Ux. Eberhardi Ludovici D. Wintenberg. 16. Maji 1697. † 2. Jul. 1717.</p>	<p>ALBERTINA FRIDERICA, natus 3. Jul. 1682. Uxor Christiani Aug. DGotorp. Episcopi Lubec. 2. Septemb. 1724. † 21. Dec. 1725.</p>	<p>CHRISTOPHORUS, natus 25. Septembris 1684. † 2. Maji 1723. Ux. Maria Christiana Felicitas, Joh. Caroli Aug. Leininga-Heidesch. Comitissa filia 4. Decembris 1711. † 2. Jun. 1724.</p>	<p>CAROLA SOPHIA, natus 1686. † 2. Octob. 1689.</p>	<p>MARIA ANNA, natus 2. Jul. 1688. † 1. Mart. 1689.</p>
--	--	--	---	--	--	---	--	---	---	---

CAROLUS MAGNUS, natus 21. Jan. 1701. † 12. Jun. 1712.

FRIDERICUS,
natus 7. Octobris 1703. † 26. Martii 1722. Ux. Anna Carola Amalia Ludovica, Johannis Wilhelmi Principis Nassavio-Araf. filia, 3. Julii 1727. nupta.

AUGUSTA MAGDALENA, natus 11. Novembris 1706. † 22. Augusti 1709.

CAROLUS AUGUSTUS JOHANNES REINHARDUS, natus 14. Novembris 1712.

CAROLUS WILHELMUS EUGENIUS, natus 12. Nov. 1712.

CHRISTOPHORUS, natus 3. Junii 1717.

CAROLUS FRIDERICUS.

natus 21. Novembris 1712. Ux. CAROLINA LUDOVICA, Ludovici VIII. Landgravii Hassio - Darmstad. filia, nupta 21. Januarii 1714.

WILHELMUS LUDOVICUS, natus 14. Januarii 1718.

CAROLUS LUDOVICUS, natus 14. Febr. 1722.

FRIDERICUS, natus 20. Aug. 1726.

LUDOVICUS WILHELMUS AUGUSTUS, natus 9. Febr. 1761.

FABRIK
FABRIK

Landbibliothek
Karlsruhe